

Dr. Kossalka János professzor emléktáblájának avatása

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) Kossalka termében 2020. március 5-én került sor dr. Kossalka János professzor emléktáblájának avatására. A nagy érdeklődést vonzó rendezvényt dr. Dunai László professzor, az Építőmérnöki Kar dékánja nyitotta meg (1. ábra). A Kossalka termet (2. ábra) 2013. február 13-án dr. Lovas Antal akkori dékán avatta fel. Emléktáblájának létesítését a Vasúti Hidak Alapítvány 2019-ben, Kossalka professzor halálának 75. évfordulója alkalmával kezdeményezte. A dékán úr röviden ismertette dr. Kossalka János professzor szakmai életútját, amelynek részletes leírása dr. Tóth Ernő dr. Kossalka János hidászprofesszorról szóló kiadványában olvasható. Mérnöki oklevelének megszerzése után a kiváló mérnököt Kherndl Antal műegyetemi professzor 1893–1896-ban maga mellé vette tanársegédnek. 1896–1898 között Kossalka a nyugati országokban tanulmányúton volt, ahol többek között vasszerkezeti gyárban segédmunkásként is dolgozott. A tanulmányútról hivatalosan beszámolt a Magyar Mérnök és Építész Egyletnek, erről több szakmai cikke is megjelent. Kisebbségi megszakításokkal közel 50 éven át oktatott a Műegyetemen, és a szegény sorsú egyetemi hallgatókat segítette. Zielinski Szilárd után 1903-ban ő volt a második műszaki doktor. A fő műve az 1920-ban kiadott Tartók sztatikája I. kötet, amelynek eredeti példányát Dunai László professzor a megjelenteknek bemutatta (3. ábra). 1916-ban nevezték ki az Acélszerkezetek Tanszék vezetőjének. Kossalka professzor előadásai minden részletre kiterjedő, átgondolt, világos előadások voltak. A vizsgákat oktatási módszere tükrében tekintette. 1944. szeptember 20-án Hatvan állomás bombázásánál családjával együtt életét vesztette. Magával vitte az utolsó tudományos munkáját is, így az már soha nem jelenhet meg. Földi maradványait jelteen tömegsírba temették.

Dr. Hajtós Ödön, a rendszerváltás után újjáalakult Magyar Mérnöki Kamara alapító elnöke az ünnepségen nem tudott jelen lenni, így levelét

1. ábra. Dr. Dunai László professzor köszönti a megjelenteket

2. ábra. Kossalka nevét viselő terem a műszaki egyetemen

3. ábra. Dunai professzor bemutatja Kossalka által írt könyveket

Batalka Krisztina, a BME főlevéltárosa olvasta fel (4. ábra). Ennek főbb részletei: Kossalka Jánost 1927. július 12-én választották meg a Mérnöki Kamara elnökének, miután Herrmann Miksa kereskedelmi miniszterre való kinevezése miatt elnöki tisztségéről lemondott. Nagyon fontosnak tartotta a mérnökök erkölcsi és anyagi

megbecsülését. A kamara ügyrendjének kiadását kezdeményezte, amelyet a kereskedelmi miniszter 1927-ben hagyott jóvá. Abban az időben az épületek terveit vállalkozók és pályázók készítették. A tervek megfelelő minőségének biztosítása érdekében kezdeményezte a tervezési jogosultság törvényben foglalt rendezését. A kamara elnökeként bírálta az akkori kormányzati összetételt, nevezetesen panaszolta a szakemberek, a mérnökök mellőzését. A kamara 1928-ban dolgozta ki a mérnöki díjszabást, amelyet kormányrendelettel adtak ki. A díjszabás alkalmazása nem volt kötelező jellegű. Az 1930. évi közgyűlésen Kossalkát sokan bírálták. A bírálatokra ő rendkívül higgadtan válaszolt, így 99%-os többséggel ismét elnökké választották. 1932-ben, a gazdasági világválság idején a kamara a mérnökök érdekében állásközvetítéssel, kérelmek intézésével is foglalkozott. 1936 márciusában a tisztújító közgyűlésen az elnökséget már nem vállalta, utódjául Michailich Győző egyetemi tanárt választották meg. A levél felolvasása után Batalka Krisztina elmondta, hogy ugyanezen a napon a BME K. épület I. emeleti 95-ös számú termét az első magyar mérnökőről, Pécsi Eszterről nevezték el, aki a záróvizsgáját 100 éve, 1920-ban Kossalka professzor előtt tette le. Pécsi Eszter statikusmérnöként számos jelentős fővárosi épületnek (Hajós Alfréd fedett uszoda, Fiumei úti baleseti kórház stb.) volt statikus-tervezője.

Vörös József, a Vasúti Hidak Alapítvány elnöke (5. ábra) Kossalka műszaki alkotásai a közúti és vasúti hidak területén című előadásában a professzor úr nagyobb hídtervezési és mérnöki felügyeleti munkáit ismertette. Kossalka János 1898-ban lépett a MÁV szolgálatába, kezdetben tervezési munkákat végzett. 1904-ben készítette el a kétvágányú szegedi vasúti Tisza-híd fővizsgálatát, amely az első acélszerkezetű vasúti híd volt hazánkban. Ez a híd 1944-ig volt forgalomban, amelyet a II. világháború alatt az amerikai légierő bombázott le. 1907-ben megbízták a Brassó–Fogaras-vasútvonalon terve-

4. ábra. Batalka Krisztina,
a BME főlevéltárosa

5. ábra. Vörös József előadása Kossalka
műszaki alkotásairól

6. ábra. Dr. Józsa János a BME rektora
az egyetem nagy professzorait

zett sinkai vasbeton ívhidak (36,40 m és 60,00 m fesztávolságú) építésének ellenőrzésével. A 60 m fesztávolságú vasbeton ívhíd, amelyen a vasúti pálya ívben haladt, a maga idejében világrekorder volt. Az ellenőrzéshez Kossalka 7-10 naponként éjszaka vasúton, hálókocsiban utazott a helyszínre. A nagyobb ívhídon a vasúti forgalom később megszűnt, de mai napig üzemben van a híd, az erdei út gazdasági, közúti forgalmát szolgálja. A makói Maros-híd tervét Gerbercsuklás, rácsos szerkezettel Kossalka 1924-ben készítette el. A II. világháború alatt a hidat lebombázták, de eredeti szerkezettel 1949-ben újjáépítették. Legnagyobb megvalósult

hídtervét 1927-ben egy zártkörű pályázatra, a közúti-vasúti dunaföldvári Duna-hídra készítette el. A rácsos, folyatónagyas szerkezetű, 492 m hosszú híd középső nyílásai 136,8 m támaszközűek. A híd 1928–30-ban a világ leghosszabb hídja volt.

1930-ban a Boráros téri Duna-híd tervpályázatán I. díjat nyert.

Ugyanebben az időben Kossalka Wölfer Gyula építésszel közösen nyerte el az óbudai Árpád híd tervezésére kiírt pályázatot. Az Árpád magyar fejedelem nevét viselő híd építését már 1903-ban eltervezték, azonban a tervpályázatot csak 1929-ben írták ki. A híd tervezésére Kossalka János kapta a megbízást. 1932-ben a gazdasági válság miatt állástalan mérnökök foglalkoztatása érdekében Kossalka a hídra több változatot dolgoztatott ki az óbudai Duna-híd létesítésével kapcsolatosan. A híd csak 1952-ben, a háború után épült meg és rövid időre a Sztálin híd nevet viselte.

A Kossalka-emléktábla tervezett megvalósításával kapcsolatban a Vasúti Hidak Alapítvány képviselői, Vörös József és Rege Béla Domonkos Béla neves érdi szobrászművészt keresték meg. A művész úr alkotásai (Antall József miniszterelnök mellszobra a Tabánban, a Corvin negyed 1956-os emléktáblái, híres utazók szobrai az érdi Földrajzi Múzeumban, a málenkij robot elhurcoltjainak emlékműve Érden, Korányi Imre-emlékplakett stb.) szinte ma is élnek. A szobrászművésznél tett két látogatáson részletesen el kellett mondani Kossalka János életútját, emberi tulajdonságait. A dombormű a művész úr betegeskedése miatt csak 2019 végén készült el, így abban az évben az avatóünnepségre már nem kerülhetett sor. A Kossalka János-emléktábla avatási ünnepségére Domonkos Béla bár nagyon szeretett volna eljönni, de nem tudott, mert 2020. március 2-án elhunyt.

Dr. Józsa János, a BME rektora (6. ábra) „A hidászprofesszor érdemei, a megemlékezés célja és jelentősége” című előadásában először saját élményeit ismertette a professzor úrról. A megnyerő külső, nagy tudás mellett a szerénység látszik arcképen. Személyes élménye 1976 telén a professzor úr által tervezett makói

7. ábra. Emléktábla avatás

8. ábra. Kossalka tudományos művei

9. ábra. A rendezvény résztvevői

Maros-hídnál volt, amikor a honvédségnél robbantásos gyakorlaton vett részt. Visszaemlékezésében a vizes szakterületen híres professzorokról (Mosonyi Emil, Németh Endre) is beszélt, akiknek munkásságára, emberiségére ma is emlékezni kell.

A megemlékezések után dr. Józsa János, az egyetem rektora és Vörös József, az alapítvány elnöke leleplezték dr. Kossalka János professzor emléktábláját (7. ábra). A tábla domborművén jól érzékelhető a professzor úr szerénysége, embersége, mintha ma is közöttünk lenne. Kossalka tudományos művei és a megemlékezés résztvevői a 8-9. ábrán láthatók. Bátoran kijelenthetjük, hogy mint jelentős közembernek (mérnök, professzor, kamarai elnök, országgyűlési képviselő) ezzel méltó emléket állítottunk.

Fotó: Gyukics Péter
Rege Béla